

3.9.2018

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Lausuntopyyntöne 10.7.2018, OKM/35/010/2018

Yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamista koskeva hallituksen esitys

Lausunnon pääkohdat tiivistettynä

Turun yliopisto suhtautuu myönteisesti siihen, että yliopistojen tulee tehtäviä hoitaessaan entistä selvemmin ottaa huomioon myös jatkuvan oppimisen edistäminen. Pidämme hyvänä myös sitä, että uudet säädökset olisivat luonteeltaan mahdollistavia. Yksittäisistä muutosehdotuksista erityisen kannatettava on tutkinnon osien myyminen mahdollistamiseksi tilauskoulutuksena, sillä se selkiyttää epäselvää nykytilaa.

Kriittisesti Turun yliopisto suhtautuu siihen, että ylemmän korkeakoulututkinnon laajuutta voitaisiin muuttaa yliopistojen harkinnan mukaan sekä siihen, että ns. joustavaa valintaa voitaisiin käyttää opiskelijavalinnassa.

Tarkemmat näkemykset perusteluineen alla asiakohdittain.

Tutkintojen osien myynti täydennyskoulutuksena

Mahdollisuuden kirjaaminen lakiin selkiyttää epäselvän nykytilanteen.

Koska esitys kuitenkin liittyy myös avoimen yliopisto-opetuksen asemaan ja toimintakenttään, olisi tässä yhteydessä selventävää myös määritellä (hinnoittelun lisäksi) avoimen yliopisto-opetuksen ja täydennyskoulutuksen roolit. Koulutusjärjestelmän toimivuuden kannalta eri koulutusmuodoilla tulee olla selkeästi hahmotettu tehtävä, sen toteuttamista tukeva säädöspohja ja rahoitusmalli.

Lisäksi lainsäädännössä olisi tässä yhteydessä todettava erikseen, että täydennyskoulutuksena hankituilla tutkintojen osilla opiskelija ei saa tutkintoa, ellei hänellä ole tutkinnonsuoritusoikeutta. Näin maksuttoman tutkintokoulutuksen periaate pysyy selvänä ja vahvana.

Tilauskoulutuksen laajentaminen EU-/ETA-kansalaisiin

Kyse on merkittävästä koulutuspoliittisesta kysymyksestä, jonka perusteluna käytetään esityksessä kuitenkin ensisijaisesti työnantajien täydennyskoulutusmahdollisuuksien lisäämistä. Turun yliopisto ei pidä todennäköisenä sitä, että kokonaisen yliopistotutkinnon suorittaminen olisi työnantajan näkökulmas-

3.9.2018

ta lähtökohtaisesti houkutteleva vaihtoehto täydennyskoulutuksen hankkimiseen.

Esityksessä on aivan oikein korostettu todettu, että mahdollisuutta ei saa käyttää opiskelijavalinnan kiertämiseen ja että määräys tästä on otettava lakiin. Tilauskoulutuksen käyttämistä päävalinnan kiertämiseen on kuitenkin hyvin vaikea valvoa muuten kuin räikeimmissä tapauksissa.

Uudistus on yliopistoille toimintakulttuurisesti uusi ja vaativa, sillä se edellyttää aiempaa enemmän ja parempia valmiuksia tutkintokoulutukseen liittyvien sopimusneuvottelujen käymiseen.

Asiassa on merkityksellistä myös se, että tilauskoulutus on liiketoimintaa, ja täten lähtökohtaisesti ei-julkista. Tilauskoulutuksen laajentaminen EU- ja ETA-alueen kansalaisille aiheuttaakin koulutusjärjestelmässämme ristipaineen ope- tuksen julkisuuden kanssa.

Opiskelijavalinnan joustavoittaminen

Osassa yliopistoja on koettu ongelmaksi se, että ulkomaiset hakijat joutuvat odottamaan opiskelijavalintapäätöstä. Ongelman ratkaisemiseksi ehdotetaan nyt joustavaa hakua, jossa päätös voitaisiin tehdä jo hakuaikana silloinkin, kun valintaperusteiden mukaan hakijoita verrataan toisiinsa.

Asiassa on huomattava, että opiskelijavalinta näyttäytyy aivan erilaisena sen mukaan, onko kyseessä ns. hakupaineala vai ala, jossa kilpailu ei ole yhtä kovaa tai aloituspaikkoja jää jopa täyttämättä.

Uudistuksen kääntöpuolena on hakijoiden tasapuolisen kohtelun vaarantuminen ja sen kautta myös opiskelijavalinnan tavoitteiden hämärtyminen. Valinnan tarkoituksena on valita parhaat mahdolliset opiskelijat ohjelmiin, mutta ”joustava valinnan” käyttöönotto johtaisi käytännössä hakemisen nopeuden merkityksen korostumiseen. Hyviä hakijoita jää tällöin valitsematta, mikä ei ole yliopistolle tarkoituksenmukaista.

Turun yliopisto katsookin tältä osin, että painavammat syyt puhuvat uudistusta vastaan. Näin ollen joustavan valinnan käyttäminen tulee olla jatkossakin hakupainealoilla mahdollista vain tilanteissa, joissa kaikki ennalta ilmoitetut kriteerit täyttävät hakijat tulevat valituiksi, mutta ei tilanteissa, joissa hakijoita verrataan toisiinsa.

Opiskelijoiden korkeakoulun sisällä tapahtuvan siirtymisen helpottaminen siirtohaun hakumenettelyä koskevia säädöksiä joustavoittamalla on tavoitteena hyvä. Hakupainealoilla hakijoiden tasavertainen kohtelu on kuitenkin jälleen haaste. Tämä on siirtohaun kehittämisen ongelma yleisemminkin: ei-

3.9.2018

hakupainealoilla menettelyt ovat jo nyt joustavat, hakupainealoilla siirtohakua voi käyttää vain hyvin rajallisesti.

Siirto-opiskelijoiden hakumenettelyä koskevien säädösten joustavoittaminen ei luonnoksessa esitetyllä tavalla myöskään vähennä korkeakoulujen hallinnollista työtä, koska yhteishaussa hallinnollinen työ per opiskelija on selvästi vähäisempi.

Ylemmän korkeakoulututkinnon laajuus

Tutkintojen laajuudesta on säädetty ns. tutkintoasetuksessa, jonka muuttamisesitys ei ole lausuntopyyntönsä mukana, vaan esityksessä mainitaan vain laissa olevat tavoiteajat, joihin vaikutus on välillinen. Turun yliopisto ottaa kuitenkin kantaa itse asiaan eli tutkintojen laajuutta koskevaan sääntelyyn.

Turun yliopisto vastustaa joustavuuden lisäämistä ylemmän korkeakoulututkinnon laajuuteen nyt esitetyssä muodossa ja nykyisin perusteluin. Esityksessä asiaa ei analysoida tarpeeksi huolellisesti, minkä vuoksi sen kaikkia vaikutuksia ei myöskään ole otettu huomioon. Asia vaatii laajemman keskustelun ennen päätöksentekoa.

Rajaus vieraskieliseen ja kansainväliseen yhteistyönä toteutettavaan koulutukseen ei käytännössä toimi. Monilla koulutusaloilla toteutetaan jo nyt paljon englanninkielistä maisterikoulutusta ns. tavallisena maisterikoulutuksena, johon siten osallistuvat myös suomalaiset opiskelijat. Muutenkaan tällaisia koulutuksia ei haluta nähdä erillisinä, eikä rajaaminen siten ole mahdollista ilman, etteikö vaikutus heijastuisi olennaisesti myös koulutusjärjestelmään kokonaisuudessaan.

Keskeinen ongelma esityksessä on, että muutos lisäisi tutkintojärjestelmän epäselvyyttä ja tutkintojen vertailtavuutta epätarkoituksenmukaisella tavalla. Kestämätön tilanne on erityisesti, jos sallitaan myös 60 opintopisteen laajuiset tutkinnot. Ylemmän korkeakoulututkinnon tavoitteet tulee perustella osaamistavoitteiden kautta, eikä hyvin erilaajuisilla tutkinnoilla voida saavuttaa samaa osaamista. Alle 120 opintopisteen tutkintoja ei siten tulekaan voida kutsua maisterin tutkinnoiksi, vaan jos uudistus toteutetaan, tutkinnoilla on oltava jokin toinen nimike.

Ylemmän korkeakoulututkintojen laajuutta ei myöskään voida muuttaa ilman, että tarkastellaan samalla alemman korkeakoulututkinnon asemaa ja tavoitteita. Tämän tarkastelun tuloksena voitaisiin perustellusti päätyä muihinkin kuin 120 opintopisteen laajuisiin ylempiin korkeakoulututkintoihin, mutta tällöinkin muutoksen tulee olla koulutusaloittainen.

Suomen koulutusjärjestelmässä ylemmän korkeakoulututkinnon laajuus, laajuuden suhde tutkinnon sisältöön, tutkinnon suhde alempaan tutkintoon sekä ja tutkinnon tuottama pätevyys on monilla koulutusaloilla saatu vakiintumaan tutkinnonuudistus- ja viitekehityksen kautta. Tämän kehityksen tuloksia ei pidä hukata kevyin perustein.

TURUN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF TURKU

Lausunto

4 (4)

Dnro 210/000/2018

3.9.2018

Vararehtori

Riitta Pyykkö

Opintoasiainjohtaja

Petri Sjöblom